

PROGRAMMA

NATIONAAL CONGRES BEHEER OPENBARE RUIMTE 2018

DEELSESSIES RONDE I

13.00 – 13.45

A. De omgevingswet biedt kansen voor beheer

Ruud de Prez, programmamanager Omgevingswet gemeente Lansingerland, Marco Dofferhoff, senior adviseur/coördinator gemeente Delft en Peter de Visser, hoofd afdeling Stadsbeheer gemeente Zoetermeer

Een omgevingsvisie kan op kaart (het omgevingsplan) vastleggen wat de gewenste kwaliteit is van wijken en buurten in de leefomgeving en hoe de bewoners/stakeholders op basis van leefstijlen bij beleidsvorming, herinrichting en beheer betrokken willen worden. Dit zijn precies de onderwerpen waar beheerders van de openbare ruimte zich mee bezighouden.

Maar wat wil je als beheerder vastleggen in de omgevingsvisie en het omgevingsplan van je gemeente? Hoe zorg je dat in de omgevingsvisie de gebruikswaarden staan die de inwoners willen, en niet de technische kwaliteitseisen? Hoe zorg je dat in de omgevingsvisie fysiek aan sociaal wordt gekoppeld? Op welke toekomstige ontwikkelingen in het beheer kan je in de omgevingsvisie al inspelen? En hoe benut je de omgevingsvisie om als beheerder aan de voorkant van een nieuwbouw- of herinrichtingsproces te worden betrokken?

In deze sessie vertelt Ruud de Prez van gemeente Lansingerland u eerst wat de beoogde transformatie met de Omgevingswet precies betekent en welke kansen dat biedt voor beheer openbare ruimte. Aan de hand van een concreet voorbeeld vertelt Marco Dofferhoff vervolgens hoe de gemeente de Omgevingsvisie invult voor de Green Village. Tot slot daagt Peter de Visser u met een paar prikkelende stellingen uit voor een interactieve discussie.

B. Benchmarken heeft de toekomst

Leonard van der Velde, assetmanager Wegen en Openbare verlichting gemeente Rotterdam en Marc de Jong, beheerexpert Antea Group

De beheerder van de toekomst is een halve datamanager. Gelukkig komen er voor het beheer steeds meer landelijke standaarden voor het registreren van arealen (BGT/IMBOR), kwaliteit (beeldkwaliteit, weginspecties) en kosten (BBV). Daardoor wordt het steeds makkelijker om benchmarkcijfers te verzamelen en te zorgen dat er geen appels met peren worden vergeleken.

Leonard van der Velde vertelt u graag waarom de gemeente Rotterdam inzet op assetmanagement en prestatiemeting. Het benchmarkproject dat de G4eA-gemeenten Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven en Arnhem afgelopen jaren samen hebben doorlopen, helpt om prestaties op een eenduidige manier in beeld te brengen en te leren van de collega's in andere grote gemeenten.

Marc de Jong organiseert vanuit Antea Group al enkele jaren benchmarks voor beheer openbare ruimte. Hij heeft de tekst geschreven van de landelijke CROW-benchmarksystematiek, die september 2018 is gelanceerd. Daarbij heeft Marc intensief samengewerkt met de G4eA gemeenten en twee andere benchmarkorganisaties voor schoon en groen. Leren en verbeteren is een essentieel onderdeel van professioneel beheer en assetmanagement. Marc neemt u mee in dit leerproces, het hoe en waarom van benchmarken. Hij loodst u, met uitstapjes naar de Formule 1, langs de kernpunten van de benchmarksystematiek. Marc vertelt u over de ervaringen van deelnemende gemeenten, hun aanleiding om te benchmarken en te vergelijken, wat het oplevert en hoe je kunt leren door prestaties te vergelijken.

Na deze presentatie staat niets u meer in de weg om benchmarking ook onderdeel te maken van uw professioneel assetmanagement.

C. De toekomst van contracteren

Mark Hofstede, projectmanager CROW

Eigenlijk krijgt iedereen in onze sector er mee te maken: het contracteren van werken. Dit lijkt geen toegankelijk onderwerp, het is wel cruciaal voor de realisatie van onze doelstellingen in de openbare ruimte.

CROW heeft hierin een leidende rol en informeert u graag over de relevante ontwikkelingen. Mark Hofstede, specialist op dit vakgebied, biedt u op toegankelijke wijze inzicht in o.a. de actualisatie van de UAV-GC, de ontwikkeling van het Provinciaal Contractenbuffet en het CROW Linked Data Platform, waarin de eisen uit de RAW als 'basisspecificaties' zijn opgenomen.

Hij begint de sessie met een korte uiteenzetting over het contracteren van werken, voor een goed overzicht.

D. Wat heeft een beheerder openbare ruimte aan BIM?

Elisabeth Klören, projectmanager CROW en Eric Oosterom, programmamanager Data & Informatie Stichting RIONED

Uw collega's uit de bouw zijn aan het 'BIMMEN'. U hoort de term BIM regelmatig, maar vraagt zich af wat het precies is. En wat u er als beheerder van de openbare ruimte mee kan, of mee moet. Deze sessie brengt u op de hoogte, in eenvoudige taal. Ook over de relatie van BIM met het IMBOR (Informatiemodel Beheer Openbare Ruimte) en het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW).

Het begrip BIM (Bouwwerk Informatie Management) komt uit de bouwsector. Meer algemeen gezien kunnen we het BIM zien als de afspraken over het vastleggen, gebruiken en uitwisselen van digitale informatie over alle soorten objecten, van idee via realisatie en beheer tot sloop en hergebruik. Dus ook over alle te beheren objecten in de openbare ruimte.

Als beheerder maakt u al gebruik van digitale informatie, maar er liggen nog meer kansen op het gebied van efficiënt vastleggen, gebruiken, uitwisselen, ontsluiten en combineren. Hierbij kan en gaat BIM een spilfunctie vervullen. Op basis van landelijke standaarden voor objecten in de openbare ruimte (IMGeo/BGT, IMBOR, GWSW, NEN, CB-NL, e.d.) en dankzij Digitaliseringsdeal (Bouwagenda), Common Ground (VNG) en het Digitaal Stelsel Omgevingswet is een data-, informatie- en applicatielandschap aan het ontstaan waarmee u grip krijgt op uw data en betere informatie, kwaliteit van werken én innovatieve toepassingen mogelijk worden. U zult de informatie-uitwisseling binnen een gemeente en met externen eenduidig kunnen organiseren. BIM wordt de toekomst, en wij vertellen graag waarom en hoe.

DEELSESSIES RONDE II

13.55 – 14.40 uur

E. Beleid schrijf je samen met de stad

Peter Post, strategisch adviseur gemeente Almere en Maartje Hormes, communicatie adviseur gemeente Almere

Een van de succesfactoren voor een efficiënt beleidsproces is verbinding, zowel met de doelgroep als met de bestuurlijke en politieke beslissers.

Strevend naar maximale beleidsparticipatie zouden de beleidsmakers van de afdeling Stadsruimte liefst de pen zoveel mogelijk doorgeven aan de bewoners zelf. Waar dat kan doen ze dat ook, maar ze laten tevens zien welke vormen van participatie ook goed kunnen werken. Uiteenlopend van kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews - zodat je kan doordringen tot de motivatie achter de motivatie - tot een instagrampoll onder jongeren. De bijdragen van de bewoners en partners zijn bepalend geweest voor de uitkomsten van de beleidslijnen.

Verrijkend en soms corrigerend op onze toch wel vaktechnische kokervisies. Met als resultaat een door de stad gedragen beleid.

Naast een avontuurlijk beleidsproces met de doelgroep, is de interne afstemming met de aanpalende beleidsdisciplines en het proces met het bestuur en de gemeenteraad een grote factor voor succes. Alleen al de moeite waard omwille van een efficiënt schrijfproces, zonder de energie en tijdrovende herschrijfprocessen. Een goed ingericht beleidsproces bestaat uit het leggen van verbindingen met de stad, de politiek en collega's door het hele traject heen. Wij nemen u mee in het vormgeven van dit samenspel.

F. De nieuwe CROW-Beheersystematiek voor de openbare ruimte

Paulette Dicker, projectmanager DON Bureau en Hans Haak, adviseur Asset Management Publiek RHDHV *(deze sessie wordt in ronde III herhaald)*

Beheer gaat steeds meer over de volledige organisatie rondom het gebruik van de openbare ruimte. Niet alleen technisch onderhoud, maar sturing op alle levensfasen van de objecten: bouwen, onderhouden, gebruik en vervangen. De beheerder is hierbij de spil in de samenwerking en heeft het totaaloverzicht. Voor deze veranderingen zijn andere werkprocessen nodig.

Op verzoek van de sector heeft CROW ter ondersteuning van alle beheerders en hun adviseurs en aannemers de nieuwe 'Beheersystematiek Openbare Ruimte' ontwikkeld, met uitwerkingen voor de vakgebieden wegbeheer en groenbeheer. Het leunt op de processtappen uit assetmanagement en maakt gebruik van het IMBOR voor gegevensbeheer. Samen met het werkveld zijn het werkproces, de benodigde stappen, activiteiten, documenten, producten en samenwerkingen uitgewerkt tot een samenhangend geheel. CROW vertelt u graag hoe u hier gebruik van kunt maken. Assetmanagementspecialisten Paulette Dicker en Hans Haak nemen u mee in het algemene beeld van de beheersystematiek, en zoomen in op de veranderingen voor het wegbeheer.

G. Hoe kan de beheerder openbare ruimte bijdragen aan klimaatadaptatie?

Ronald Wentink, senior adviseur Water en Klimaatadaptatie Tauw en Tom Schoenmaker, projectleider Civiele Werken gemeente Huizen

De klimaatverandering wordt steeds meer zichtbaar en merkbaar. De toename van het aantal korte hevige buien veroorzaakt wateroverlast omdat ons rioolstelsel deze buien niet aankan. Daarnaast spelen lange perioden van droogte ons steeds meer parten. Ook lopen de temperaturen in de steden in de zomer soms behoorlijk op. We zullen de openbare ruimte moeten aanpassen om het hoofd te kunnen bieden aan deze veranderende omstandigheden. Daarbij zijn diverse maatregelen op, in en langs de weg mogelijk die heel effectief en soms ook heel voordelig zijn.

Ingenieursbureau Tauw geeft een overzicht van de mogelijkheden en legt uit hoe de slimme samenwerking tussen klimaat specialisten, wegbeheerders, -ontwerpers en verkeerskundigen cruciaal is om klimaatadaptatie tot een succes te maken. Want, dit is bij uitstek een integrale opgave waar we de komende decennia mee aan de slag moeten. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie stelt dat Nederland in 2050 klimaatbestendig moet zijn ingericht. De gemeente Huizen heeft deze opgave voortvarend opgepakt en laat een aantal voorbeelden zien. Door eerst de knelpunten in beeld te brengen weet je waar je aan de slag moet en krijg je de handen op elkaar om integrale oplossingen uit te kunnen voeren.

H. Waardemonitor Openbare Ruimte; slim instrument voor het gesprek met uw bestuurder?

Djorn Noordman, strategisch assetmanager Openbare Ruimte gemeente Haarlem, Iddo Keuning, afdelingsmanager Beheer Openbare Ruimte en gebouwen gemeente Gooise Meren, Piet Smid, civiel beheerder en trekker assetmanagement gemeente Súdwest Fryslân en Harro Verhoeven, projectmanager CROW

De Waardemonitor Openbare Ruimte is een communicatie-instrument, waarmee u uw bestuurder snel inzicht kunt geven in de kwaliteit en waarde van de openbare ruimte. Aan de hand van slechts een paar indicatoren praat u met uw bestuurders over hoe de openbare ruimte er in uw gemeente bijligt, hoe de gebruikers deze waarderen en hoe waardevol de openbare ruimte is voor allerlei (actuele) maatschappelijke thema's. De indicatoren van de waardemonitor geven informatie op hoofdlijnen, waardoor de behoefte ontstaat aan meer informatie. Dat is precies het doel van de waardemonitor. De indicatoren zijn zodanig gekozen dat ze prikkelend werken en de politiek en de beheerorganisatie uitnodigen om met elkaar in gesprek te gaan. De monitor kijkt terug op de prestaties van het afgelopen jaar en het kan aanleiding zijn om op bepaalde onderwerpen bij te sturen.

Tijdens de sessie vertellen wij u over het ontstaan van de waardemonitor, laten wij u de kracht ervan zien en gaan met u in gesprek over het gebruik ervan.

DEELSESSIES RONDE III

15.05 – 15.50 uur

I. Wat doen burgers aan hun omgeving?

Thijs van der Steeg, strategisch adviseur gemeente Almere/promovendus aan de UvA

Via allerlei wegen spant de lokale overheid zich in om contact te leggen met burgers bij aanpakken in de woon- en leefomgeving: inspraak, panels, varianten van inrichting, klankbordgroepen, budgetten voor bewonersinitiatieven, et cetera. Toch verloopt de communicatie tussen overheid en burgers vaak heel (erg) stroef. De technische, beleidsgedreven manier van kijken naar de samenleving overheerst aan de kant van de overheid. Het maatschappelijke en politieke debat over burgerschap is stilgevallen, terwijl de overheid de stap naar denken vanuit de organisatie van de samenleving nog steeds niet heeft gezet. Dat is een prangende kwestie gelet op de maatschappelijke ambities op het gebied van duurzaamheid. Terwijl het evengoed nog steeds de vraag is hoe al het contact van opzichters, vuilnismannen en groenbeheerders met burgers een plek krijgt in de/een werkwijze. Nieuwe stappen in de uitvoeringspraktijk is niet simpelweg een kwestie van een paar vrolijke, opgewekte en goedgebekte ambtenaren erbij. Voordat daar over nagedacht kan worden, is het zaak niet langer voorbij te gaan aan de vraag wat gebeurt er – wat doen mensen (zelf) al – en hoe doen ze dit? Thijs van der Steeg werkt bij de gemeente Almere en doet als promovendus aan de UvA onderzoek naar het burgerschap van particuliere woningeigenaren: wat doen woningeigenaren aan hun woning en hoe doen ze dit? Thijs vertelt over zijn inzichten tot nu toe en welke lessen hier volgens hem ook uit te trekken zijn voor het omgaan met burgers bij het onderwerp openbare ruimte.

J. De nieuwe CROW-Beheersystematiek voor de openbare ruimte

Paulette Dicker, projectmanager DON Bureau en Hans Haak, adviseur Asset Management Publiek RHDHV

Beheer gaat steeds meer over de volledige organisatie rondom het gebruik van de openbare ruimte. Niet alleen technisch onderhoud, maar sturing op alle levensfasen van de objecten: bouwen, onderhouden, gebruik en vervangen. De beheerder is hierbij de spil in de samenwerking en heeft het totaaloverzicht. Voor deze veranderingen zijn andere werkprocessen nodig.

Op verzoek van de sector heeft CROW ter ondersteuning van alle beheerders en hun adviseurs en aannemers de nieuwe 'Beheersystematiek Openbare Ruimte' ontwikkeld, met uitwerkingen voor de vakgebieden wegbeheer en groenbeheer. Het leunt op de processtappen uit assetmanagement en maakt gebruik van het IMBOR voor gegevensbeheer. Samen met het werkveld zijn het werkproces, de benodigde stappen, activiteiten, documenten, producten en samenwerkingen uitgewerkt tot een samenhangend geheel. CROW vertelt u graag hoe u hier gebruik van kunt maken. Assetmanagementspecialisten Paulette Dicker en Hans Haak nemen u mee in het algemene beeld van de beheersystematiek, en zoomen in op de veranderingen voor het wegbeheer.

K. Circulair beheer: u heeft goud in handen

Climmy Roeffen, adviseur circulaire economie Kragten, Ricky van Lingen, adviseur inrichting, beheer en gebruik Kragten en Ralf Pakbier, teamleider Toezicht & Handhaving gemeente Venlo

Wereldwijd verbruiken we meer natuurlijke grondstoffen dan de aarde ons kan aanleveren. De grondstoffen raken op. Ook de grondstoffen die we nodig hebben voor de inrichting van onze openbare ruimte. Om in de toekomst de openbare ruimte te kunnen blijven inrichten, moeten we anders met onze natuurlijke grondstoffen omgaan. Dat vraagt om meer focus op de waarden die de openbare ruimte kan leveren. Tijd voor circulair beheer van onze openbare ruimte.

Tijdens deze sessie gaan we er dieper op in wat dit betekent voor het beheren van de openbare ruimte. Hoe beheer je circulair? En waar loop je tegenaan? We laten ons hierin leiden door de openbare ruimte als 'productieplaats' te zien van nieuwe grondstoffen. Waar we het nu vaak als kostenpost zien, draaien we het met circulair beheer om. Nu geven we de openbare ruimte een maatschappelijke en financiële waarde. Aan de hand van het project 'de Rotonde van Morgen' licht de Gemeente Venlo toe hoe de opgave rondom de circulaire economie en beheer elkaar kunnen versterken.

L. Beleidssamenhang, de strategische agenda voor de openbare ruimte

Martijn van Duuren, eigenaar ORIE Advies en Eric Pol, senior beheerder gemeente Utrechtse Heuvelrug

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn we aan de gang gegaan met de beleidssamenhang. De afdeling zit in een ontwikkeltraject met als titel: 'het stuur in handen'. Het onderdeel beleidssamenhang is 1 van de 6 deelprojecten. De toekomst van beheer krijgt een impuls door een sterke agenda die nieuwe beleidsdoelen zoals biodiversiteit, beleving, klimaatadaptatie en circulaire economie verbindt met beleidsdoelen uit andere vakgebieden zoals duurzaamheid, arbeidsparticipatie en leefbaarheid.

Hoe zorgen we voor samenhang in beleid dat aansluit op de beleving van onze inwoners? Hoe verbinden we de omgevingswet aan de beleidsplannen vanuit beheer? Er ontstaat helderheid over de positie van de omgevingsvisie en omgevingswet in fysieke domein.

Hoe kun je de Global Goals, de 17 sustainable development goals van de Verenigde Naties, als kapstok gebruiken om de inhoudsopgave van het beleid vorm te geven. Er ontstaat een gedegen financiële onderbouwing voor alle beheerdisciplines (o.a. in kadernota en nota kapitaalgoederen).

Gemeente Utrechtse Heuvelrug en ORIE Advies presenteren een overzichtelijk schema van beleidssamenhang waarin de strategische agenda van de openbare ruimte is geborgd. Deze aanpak geeft de afdeling Buitenruimte een duidelijke positie ten opzichte van andere afdelingen.

We nemen u graag mee in onze aanpak en het schema van beleidssamenhang en kijken uit naar een inspirerende discussie.

M. Gedragsverandering in de openbare ruimte met social nudging

Mats Postema, gedragswetenschapper Pennock & Postema en Rob Ramackers, wijkteamleider gemeente 's-Hertogenbosch

Tijdens deze presentatie nemen Mats en Rob u mee in de wereld van gedragsverandering en social nudging. Waarom doen mensen wat ze doen, en wat kan je daaraan doen voor een beter gebruik en beheer van de openbare ruimte?

Mats zal eerst vertellen over waarom mensen doen wat ze doen, en hoe u daar gebruik van kunt maken. Hij vertelt over social nudging. Social nudging is gewenst gedrag uitlokken door met de juiste technieken in te spelen op belangrijke (onbewuste) drijfveren.

Ron zal vervolgens vertellen hoe zij vanuit gemeente 's-Hertogenbosch social nudging hebben ingezet om de tevredenheid over het hondenpoepbeleid te verhogen. Hij vertelt over de werkwijze van social nudging vanuit gemeente-perspectief. Waar zit de winst voor gemeenten? En wat zijn discussiepunten?